

**С.Ж.АСФЕНДИЯРОВ
АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
МЕДИЦИНА УНИВЕРСТЕТИ**

**Казахский национальный
медицинский университет
имени С.Д.Асфендиярова**

СӨЖ

**Тікелей емес әсер ететін
адренергиялық заттар**

Орындаған: Мурзакаева А. М.
Қабылдаған: Алдабергенова К. У.
Топ : ЖМ16-018-01

Жоспар:

- Адреномиметиктер
- Адренергиялық заттар
- Симпатомиметик
- Эфедрин
- Резорбтивті әсер
- Жергілікті әсер
- Фенамин
- Тирамин
- Пайдаланылған әдебиеттер

- **Адренергиялық заттар – бұл адренергиялық синапстың қызметіне әсер ететін заттар**
- **Адренергиялық синапс бойынша импульстің берілуі норадреналин медиаторы арқылы жүзеге асады**

- ***АДРЕНОМИМЕТИКТЕР – адренорецепторларды ынталандыратын заттар***
- ***АДРЕНОБЛОКАТОРЛАР – адренорецепторларды тежсейтін заттар***

Адренергиялық заттар

А) ТІКЕЛЕЙ ӘСЕР ЕТЕТІН ЗАТТАР

- НОРАДРЕНАЛИН ГИДРОТАРТРАТЫ
- АДРЕНАЛИН ГИДРОХЛОРИДІ
- ИЗАДРИН

Б) АДРЕНОБЛОКАТОРЛАР

- α – ФЕНТОЛАМИН ГИДРОХЛОРИДІ
- β – ПРОПРАНОЛОЛ (АНАПРИЛИН)

II. ПРЕСИНАПТИКАЛЫҚ ӘСЕР ЕТЕТІН

А) ТІКЕЛЕЙ ЕМЕС ӘСЕР ЕТЕТІН ЗАТТАР (СИМПАТОМИМЕТИКТЕР)

ЭФЕДРИН

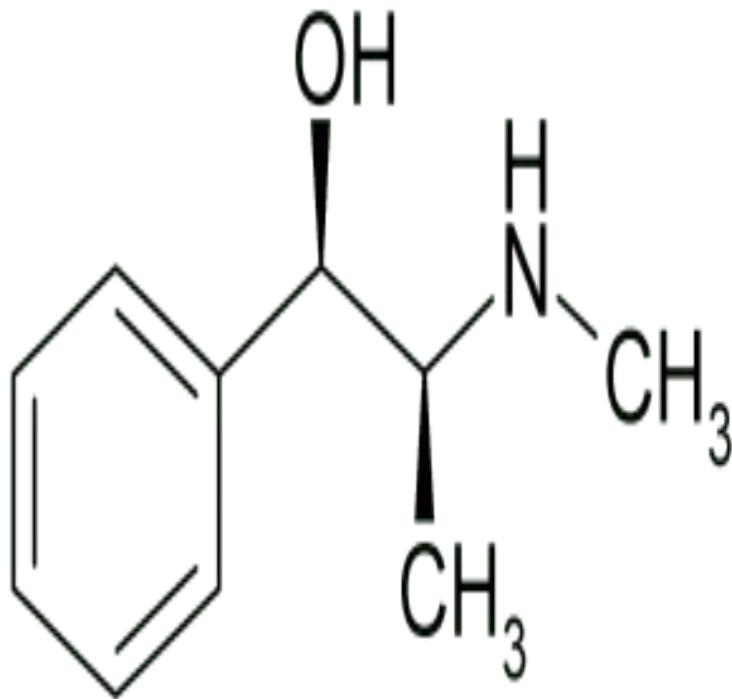
Б) СИМПАТОЛИТИКТЕР

ОКТАДИН

РЕЗЕРПИН

- Симпатомиметик - бұл адренергиялық талшықтардан норадреналинді шығаруды арттыратын заттар. Симпатомиметиктерге *эфедрин, фенамин, тираминді* жатқызуға болады.

Эфедрин

- Эфедрин- халық медицинасында белгілі болған хвощ эфирінің алколоиды. Эфедринді 1924 ж. Бері қолданады. Химиялық құрылысы бойынша адреналинге жақын, бірақ ароматикалық сақинасында гидроесилдік тобы жоқ және төменгі полярлығымен, липофильділігімен ерекшеленеді.

Бұл дәрі:

- Бәсеке ұштарына қарай адренергиялық ұштардан норадриналинді ығыстырады
- МАО-ны тежейді
- Норадриналиннің нейроналды ұсталуын тежейді
- Адренорецепторларды тежейді
- Адреномиметиктер тікелей емес әсер етуіне тахифилаксия феномені куә (тез арадағы үйреншіктік): өте қысқа уақыт аралығында енгізгенде гипертензивті әсерінен айырылады.

Жергілікті әсер

- Жергілікті әсері адреналинге ұқсас, бірақ ол әлсіз және ұзақ әсер етеді. Ол көз қарашығын кеңітеді, көз іші қысымын төмендетеді, терінің және шырышты қабықтың тамырларын тарылтады.
- Тамшы түрінде көз түбін тексеру үшін және конъюнктивитте, гайморитте қолданылады

Резорбтивті әсері

■ *ОЖЖ-не әсері*

- Эфедрин психомоторлық әсер етеді. Ол физикалық және ойлау қызметін жоғарылатады, сергектік, жұмысқа деген қабілеті жоғарылайды, ұйқыға деген қажеттілігі аз уақытқа азайтады, көңіл күйді жақсартады, моториканы жандандырады, сопақша мидың тыныс алу және тамыр қозғалтқыш қызметін жақсартады. Үнемі қолданудан психоүйреншіктілік туу мүмкін.

Жүрек- қантамыр жүйесіне, тегіс салалы бұлшықет еттері бар ағзаларға және зат алмасуға әсері

- Эфедрин жүрек қызметін күшітеді және АҚ адреналинеге қарағанда 7-10 есе ұзақ және әлсәз жоғарылатады.
- Ол тамырқозғалтқыш орталықты тонустандырып, АҚ жоғарылайды. Жүректегі қанқа бұлшықеттерінің қанайналымын жақсартады, ал терідегі, шырышты қабықтағы және құрсақ қуысындағы ағзалардағы тамырларды тарылтады. Бклгілі бір мөлшерде бронхтарды кеңейтеді, ішек, жатырды босаңсытады, гипергликемия шақырады.

Резорбтивті әсерлерді қолдану

1. **Энуруз** (түнде зәрдің тоқтамауы) – эфедрин ұйқының тереңдігін төмендетеді, қуықтың сфинктерлерінің тонусын жоғарылатады. Түнде ұнтақ және таблетка түрінде тағайындалады.
2. **Нарколепсия** (патологиялық ұйқышылдық)- эфедрин мидың сергектік гармонын көбейтеді, жұмысқа қабілетін жоғарылатады. Ішке тағайындайды.
3. **Бронх демікпесі**- эфедрин (ішке) курстық ем үшін және бронхтық таралудың жеңіл түрінде бұлшықетте жинақталуы үшін қолданылады.
4. **Жұлын- мильқ жаңсыздану арқылы коллапстың алдын алу**- эфедрин тамыр қозғалтқыш орталықтың тонусын жоғарылатады. Тері астына және бұлшықетке енгізеді.
5. Анафилактикалық шокта, инфекциялық аурулар кезіндегі, жедел артериялық гипертензияда, қан кетуде- эфедринді баяу көктамырға енгізеді.

Жанама әсері

1. Жүйкелік қозғалтқыштық
2. Ұйқысыздық
3. Тремор
4. Психикалық үйренушілік
5. Зәрдің жүрмей қалуы
6. Құсу
7. Тердің көп бөлінуі

Эфедрин мынадай жағдайда берілмейді:

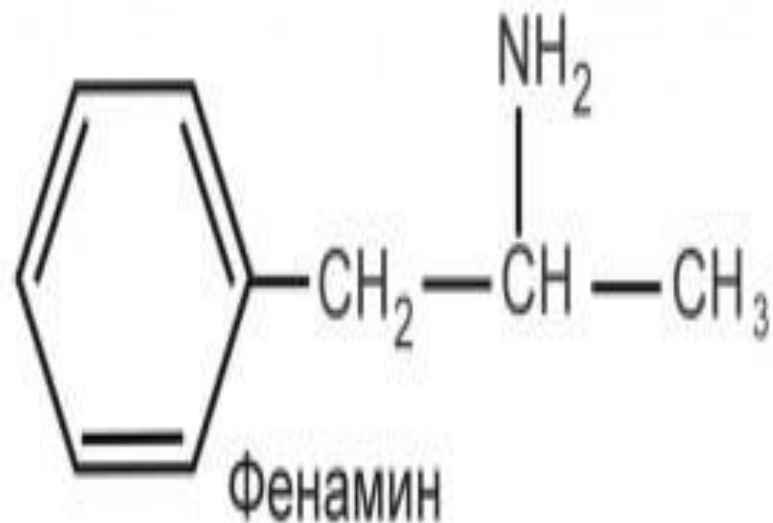
1. Ұйқысыздық
2. Артериялық гипертензияда
3. Атеросклерозда
4. Жүректің органикалық ауруларында
5. Тиреотоксикозда

Эфедринді қолдану туралы нұсқаулар:

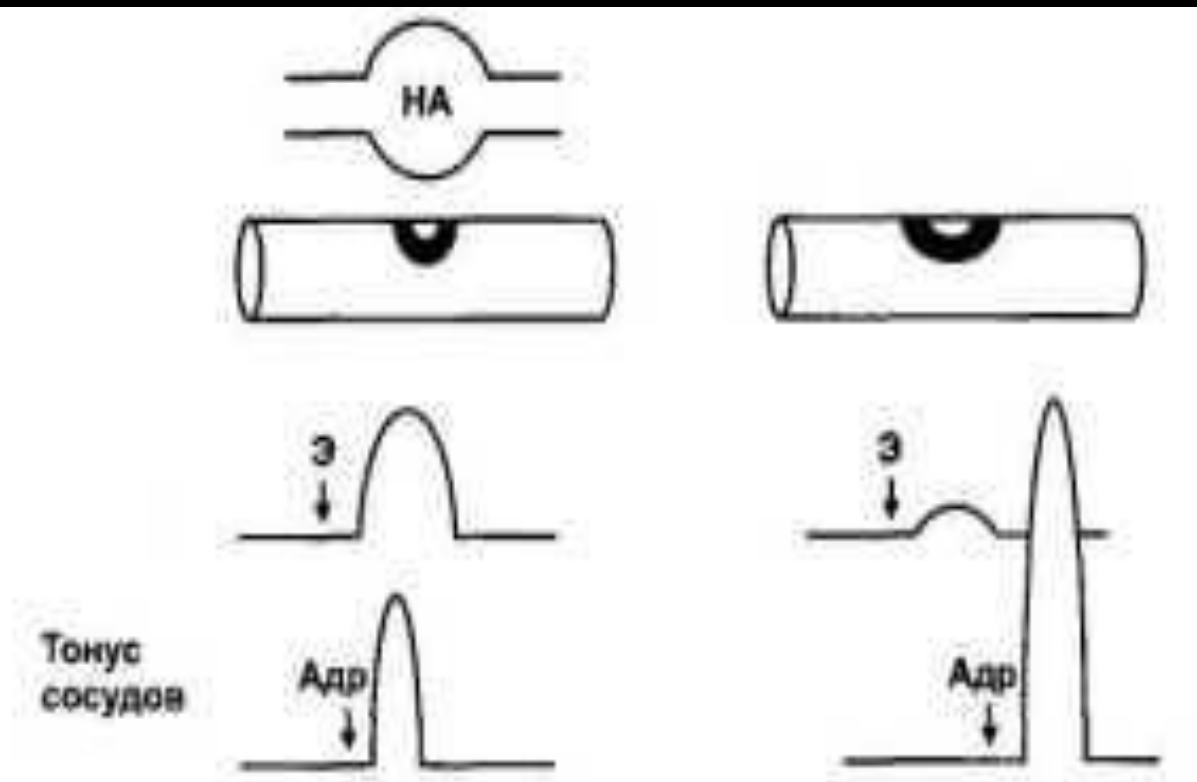
- 1) бронх демікпесі (шабуылдарды жеңілдету үшін препарат тері астына енгізіледі, олардың алдын алу үшін ішке тағайындалады);
- 2) аллергиялық аурулар (шөп ошағы, сарысу ауруы және т.б.);
- 3) ринит (мұрндағы тамшылар түрінде);
- 4) қан қысымын төмендету;
- 5) субарахноидальді анестезияда артериялық гипотензияны болдырмау.

Фенамин

- **Фенамин**- эфедриннің қасиеттеріне ұқсас. Дегенмен, ол үлкен дәрежеде жоғары жүйке белсенділігіне ынталандырушы әсер етеді, ол айқын психостимуляторлық әсер көрсетеді. Фенаминді стимулятор ретінде қолданғанда, препараттың симпатомимикалық әсері тахикардия, қан қысымының жоғарылауы арқылы көрінеді.

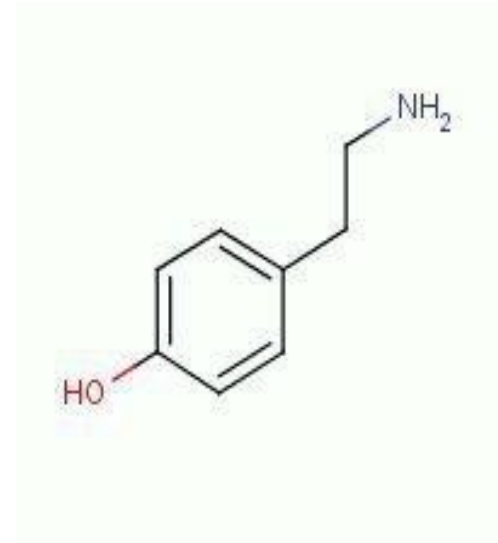

Эфедрин мен адреналиннің қан тамырларының тонусына әсері. Э — эфедрин; Адр. — адреналин.

Қан тамырларының инервациясы сақталған кезде эфедрин мен адреналин қан тамырлары тонусының бірдей өсуіне әкелуі мүмкін. Қан тамырларын денервациялау кезінде эфедриннің әсері едәуір әлсіреді және адреналин әсері күшейтіледі.

Тирамин

- Тирамин көптеген тағам өнімдерінде (ірімшік, шарап, сыра, ысталған ет) кездеседі. Қалыпты жағдайда тирамин МАО-А (моноаминооксидаза) және МАО-В, негізінен ішек қабырғасында белсенді емес болады. Дегенмен, бұл өнімдер қолданылмайтын МАО ингибиторларының әрекетіне қарсы қолданылғанда, тираминнің симпатомимикалық әсері көрінеді - бұл қан қысымының айтарлықтай артуы мүмкін.

Пайдаланылған әдебиеттер

- Қ. Д. Рахимова, Фармакология дәрістері, 2015ж.
- https://www.rlsnet.ru/fg_index_id_159.htm
- <http://poznayka.org/s58859t1.html>
- <http://pharmacology.by/lekcii/chastnaya-farmakologiya/perifericheskaya-nervnaya-sistema/simpatomimetiki.html>

Назарларыңызға рахмет!!!